

A klasszicista betű

- Angliában 1688-ban lezárult a polgári forradalom, az abszolút monarchia összeomlott és a parlament vette át az irányítást.
- A nyomdászat terén Anglia le volt maradva a 17. század végéig.
- Általában Hollandiából importálták a betűket és a matricákat.
- Ebben az időszakban csak az Oxfordi Egyetem rendelkezett megfelelő felszereléssel a betű öntéséhez.
- Az első jó képességű betűmetsző 1720-ban tűnt fel, ő volt William Caslon.
- Nyomdásztanulóként került Londonba, mestere hamar felfedezte képességeit és segített neki egy önálló műhely megnyitásában.
- Betűire jellemző a tökéletes szabályosság, tömör, szoros elhelyezés.
- Az angol nyomdászat színvonalát felemelte Manutius és a Garamond szintjére.
- Merőben újat mert alkotni, Anglia egyik legkiválóbb nyomdásza: **John Baskerville**.
- 44 éves korában kezdett el foglalkozni a nyomdászattal, betűöntődét, papírgyárat és nyomdát létesített.
- Sokáig kísérletezett a tökéletes betű megalkotásán, végül hat év után adta ki első munkáját.
- A világ legszebb könyvének nevezték a kiadott Vergilius kötetét.

- Mi volt az újítása?
- Felismerte, hogy az igények megváltoztak,
- A könyvek címlapjáról le kell söpörni a csöpögős, ömlengős ajánlásokat, és minden ékítményt,
- Kizárta a könyveiből a cifrákat, kereteket és záródíszeket,
- Rövid címeket használt,
- A címeket a címlap képzeletbeli tengelyén helyezte el, mely szimmetrikus volt,
- Mindig nagybetűket használt a címlapokhoz,
- Azt vallotta, hogy a nyomdász a tipográfia legegyszerűbb eszközeivel, a gyönyörű betűkkel is meg tudja oldani a feladatát
- Nagy súlyt fektetett a geometriai pontosságra,
- Fokozta a betűk vastag és vékony vonalai között a különbséget.
- Halála után az életművét Beaumarchias, A sevillai borbély szerzője vette meg, és ezzel a betűtípussal adta ki Voltaire összes művét.
- A 18. század ötvenes éveiben egy párizsi betűmetsző, **Simon Fournier**, különböző betűtípusokat tervezett és nagyon foglalkoztatta a betűk méretének szabályozása.
- Tipográfiai gondolatait egy kötetben adta ki „Manuel Typographique” címmel.

TABLE GÉNÉRALE DE LA PROPORTION des différens Corps de Caractères.		
ÉCHELLE FIXE de 144 points Typographiques.		
Num.	Coût.	Point.
1	PARISIENNE.	5
2	NOMPARIELLE.	6
3	MIGNONE.	7
4	PETIT-TEXTE.	8
5	GAILLARDE.	9
6	PETIT-ROMAIN. - 2 Parisiennes.	10
7	PHILOSOPHE. = 1 Parif. 1 Nom- pareille.	11
8	Cicéro. - 2 Nomp. = 1 Parisi- enne, 1 Mignone.	12
9	SAINT-AUGUSTIN. - 2 Mignones. = 1 Nonpareille, 1 Petit-texte.	14

P R O S P E C T U S.

des Peintures antiques de PIETRO-SANTE
 ons une seconde édition au public, parut p
 Paris, en 1757. Deux illustres savants, le C
 te, consacrerent les plus grands soins à l'e
 si intéressante, afin qu'elle répondit à la cé

- Majd öt követve a francia nyomdászat legnagyobb alakja **Francois-Ambroise Didot** (1720-1804) vette kézbe a betűméretek szabályozását.
- Fournier terveit tökéletesítette és részletesen kidolgozta.
- 1755-ben nyilvánosságra hozta a tipográfiai pontrendszerét. Az akkor használatos hossz mérték alapján dolgozott.
- Ha a tipometria adatait átszámoljuk a méter –rendszerre akkor egy méter 2660 tipográfiai pont.
- **Egy tipográfiai pont pedig, 0,376 mm.**

- A pontrendszer:

- Gyémánt 4	garamond	10
- Gyöngy 5	cicero	12
- Nonparielle 6	mittel	14
- Kolonel 7	tercia	16
- Petit 8	text	20
- Borgisz 9	kétcicero	24

- Nyomdáink ma is a Didot- féle pontrendszert alkalmazzák. A leggyakrabban használt méretek a petit, borgisz, könyvekben néha a garamond.
- Ebből szedik az újságokat, folyóiratokat, könyveket.
- Természetesen vannak nagyobb betűk is, ezeket fából faragták és plakátbetűnek használták.
- A klasszicizmus betűjének legnagyobb tervezője mégis **Giambattista Bodoni** volt.
- A legtökéletesebb klasszicista betűt alkotta meg, 1770-ben a vastag és vékony vonalak váltakozása a legkontrasztosabb volt és egyben a legharmonikusabb is.
- Ő sem használt felesleges díszeket és csak a tipográfia elemeivel oldotta meg az esztétikát.
- A klasszicista antikváról és a kurzív betűsoráról a tollírás utolsó nyomai is eltűntek. Mértanilag megszerkesztett betűk voltak.
- A német nyomdászat ebben az időben azon gondolkodott, hogy az antikvát vagy a fraktúrát újítsa meg.
- Johann Georg Unger berlini nyomdász 1790-ben a Didot családhoz fordult segítségért, valamint szerződést kötött velük.
- Egy új egyszerűbb fraktúrt terveztetett, de a németeknek ez nem tetszett.
- Ebben az időben pedig Goethe kötetét is nyomtatta, de azok sem értek el nagy sikert.
- De Unger kitartott a fraktúra mellett és tervezett egyet, mellyel nagy sikereket ért el. Megalkotta az Unger-fraktúrt.
- Ez lett a fiatal német írók kedvence.
- Németországban az antikva azért mégiscsak megállíthatatlanul nyomult előre, még Rudolf Koch és Walter Theimann sikeres nyomdászok sem tudták ezt megakadályozni a fartúr betűikkel.
- 1941-ben megszüntették a fraktúr használatát, rendeleti úton száműzték az oktatásból, a sajtóból és a könyvkiadásból.